

EKSAMEN I

5106 - REVISJON

i henhold til rammeplan for treårig revisorutdanning
av 1.12.2005

Torsdag 17. desember 2009

kl. 09.00 – 15.00

Oppgavesettet består av i alt 5 oppgaver på 5 sider, inklusive denne siden

Tillatte hjelpemidler:

- Revisors håndbok
- Norges lover/særtrykk eller samlinger av lover uten kommentarer
- Skattelovsamling (Jacob Jarøy eller Ole Gjems-Onstad)
- Ikke- kommuniserbar kalkulator

Besvarelsen av oppgavene skal i størst mulig grad begrunnes i og inneholde referanse til lover og andre autoritative regelverk.

Hvis det anses nødvendig å ta forutsetninger grunnet ufullstendige eller uklare opplysninger, skal det redegjøres for forutsetningene i besvarelsen.

Begynn på nytt ark for hver oppgave. Besvarelsen skal ikke skrives med blyant.

OPPGAVE 1 (anslått tid: 1,0 time)

Pluto ASA, som er et stort selskap i henhold til regnskapslovens definisjon, ønsker å skifte revisor fra og med regnskapsåret 2010, og har invitert en rekke revisjonsfirmaer til å gi anbud på revisjonen. Viktig AS som er et revisjonsselskap med 5 partnere har lagt inn anbud på revisjonen. Det er 5 partnere i revisjonsselskapet, og en av dem er Olga, som også har stått for prosessen i forbindelse med oppdragsvurdering og utarbeidelse av anbudet. Viktig AS vil bli innstilt til valg som revisor på generalforsamlingen som holdes i mai 2010. Årsaken til revisorskiftet skyldes ingen form for uenighet eller konflikt med avtroppende revisor. Hvis de får oppdraget blir Pluto ASA blant revisjonsselskapets tre største kunder og Olga skal være ansvarlig revisor for oppdraget.

Viktig AS blir valgt som revisor på generalforsamlingen og Olga og hennes team starter umiddelbart med planleggingen av revisjonen for 2010. Under planleggingen blir teamet kjent med at Olgas tidligere ektefelle Bjarne har bistått Pluto ASA i forbindelse med et oppkjøp som selskapet har gjennomført i 1. kvartal 2010. Bjarne jobber i et konsulentselskap som Pluto ASA har benyttet som rådgiver, og han har særlig bidratt i forbindelse med verddivurdering av det oppkjøpte selskapet. Ved gjennomgang av aksjonæroversikten viser det seg også at Bjarne nå eier 5% av aksjene i Pluto ASA. Olga og Bjarne var gift i 10 år men skilte seg for tre år siden. Det har to barn som de deler omsorgsansvaret for.

Spørsmål a)

Ser du noe problem med at Olga er ansvarlig revisor for Pluto ASA på grunn av at Bjarne har bistått i forbindelse med oppkjøpet?

Spørsmål b)

Ser du noen problemer med at Bjarne har eierandel i selskapet?

Spørsmål c)

Forutsett at forholdet anses som et problem som medfører at Olga ikke bør/kan være ansvarlig revisor. Vil problemet kunne fjernes ved at en av de andre partnerne overtar som ansvarlig revisor, og/eller er det andre tiltak som kan benyttes for å løse problemet?

OPPGAVE 2 (anslått tid: 1,0 time)

Analytiske kontrollhandlinger står sentralt gjennom hele revisjonsprosessen.

Spørsmål a)

Forklar i hvilke faser av revisjonen analytiske kontrollhandlinger er obligatoriske og begrunn hvorfor.

Spørsmål b)

Gi deretter eksempler på analytiske kontroller knyttet til innledende risikovurdering, videre revisjonshandlinger og avsluttende revisjon (minst to eksempler pr fase).

OPPGAVE 3 (anslått tid: 1,5 timer)

Elektronikk AS (EAS) er et selskap som driver kjøp og salg av forskjellige elektroniske husholdningsartikler.

Revisjonsselskapet du er ansatt i har vært revisor i EAS flere år. Selskapet fører regnskapet selv og benytter et standard regnskapssystem. Selskapets innkjøpsprosess har tidligere år i all hovedsak bestått av *manuelle rutiner*, herunder manuell bestilling, manuell kontroll av varemottak mot pakksedel, og manuelle rutiner for godkjenning av inngående fakturaer. Rutinene har vært at alle inngående fakturaer skal godkjennes av minimum 2 personer. Fakturaene er blitt påført konto, kostnadssted og merverdiavgiftskode, og punchet manuelt inn i regnskapssystemet av regnskapsavdelingen.

Du har nå fått informasjon om at selskapets systemer og rutiner på innkjøpsområdet er endret i 2009, ved at man i stor grad har gått over til *elektronisk håndtering* av inngående fakturaer. Det er anskaffet et standardsystem for dette formål med grensesnitt til selskapets regnskapssystem.

Kort informasjon om nye rutiner / kontroller:

- Papirfakturaer som mottas fra leverandørene, scannes / tolkes av det nye systemet, slik at fakturaene blir konvertert til elektronisk format
- Når fakturaene er scannet / tolket angis hvem som skal attestere og godkjenne hver enkelt faktura. Det er definert i systemet hvem som har fullmakt til å godkjenne inngående fakturaer. Personer som ikke har denne type fullmakt, skal i utgangspunktet ikke ha tilgang til systemet. Alle fakturaer skal som tidligere godkjennes av minimum 2 personer
- I tillegg til personer med fullmakt til å godkjenne inngående fakturaer, skal det ifølge de opplysninger du har mottatt, bare være ansatte i regnskapsavdelingen samt økonomi og IT sjef som har tilgang til systemet. Alle disse har behov for denne tilgangen.
- Personene som godkjenner fakturaen påfører også kontering i forbindelse med den elektroniske godkjenningen av fakturaen (kontonummer, merverdiavgiftskode, kostnadssted etc)
- Dersom en faktura av en eller annen grunn ikke skal godkjennes (f. eks pga feil pris eller mengde i fakturaen), skal dette påføres eget forklaringsfelt i det nye systemet, og leverandør kontaktes for å få kreditnota / ny korrekt faktura
- Når fakturaen er godkjent av minimum 2 personer, blir den automatisk overført fra system for fakturahåndtering til regnskapssystemet. Regnskapsavdelingen sørger for utbetaling av fakturaene, men utfører for øvrig ikke noen reell etterkontroll av fakturagodkjenningen
- Det er lagt inn programmerte kontroller som skal forhindre registrering av "ugyldige" kombinasjoner av kontonummer, kostnadssted og merverdiavgiftskode
- Tidligere ble fakturaer av og til liggende hos ulike ansatte uten at de ble godkjent og videresendt. Økonomiavdelingen fikk purringer, og det ble brukt en del tid på å lete etter fakturaene, og det påløp kostnader til purragebyr. I det nye systemet kan det enkelt kjøres ut rapporter som viser omfang mottatte fakturaer som ikke er ferdig godkjent, og hvem som har dem til godkjenning. På denne måten sparer selskapet tid til å lete etter fakturaer som er godkjent for sent og kostnader til purragebyr

Spørsmål a)

Som beskrevet ovenfor er innkjøpsprosessen nå endret, med nytt system og et langt større omfang automatiserte applikasjonskontroller. Forklar kort prinsipielle forskjeller på manuelle og automatiserte (IT-baserte) kontrollaktiviteter. Henvis til relevant(e) revisjonsstandard(er).

Spørsmål b)

Du planlegger med utgangspunkt i opplysningene ovenfor i stor grad å bygge på kartlegging og test av kontroller på innkjøpsområdet også for 2009. Angi aktuelle kontroller som det kan være aktuelt å teste og bygge på i revisjonen. Del kontrollene inn i generelle IT-kontroller og applikasjonskontroller (manuelle/automatiske). Angi for hver test hvilken regnskapspåstand testen primært underbygger. (Du trenger imidlertid ikke angi i detalj *hvordan* kontrollene skal testes).

I forbindelse med gjennomføring av revisjonen høsten 2009, tester du relevante generelle IT-kontroller, herunder tilgangskontrollene til det nye systemet. Du avdekker da at opplysningene du fikk i forbindelse med planleggingen *ikke* stemmer, og at alle ansatte har tilgang til systemet.

IT-sjefen forklarer at dette av praktiske hensyn ble gjort midlertidig i forbindelse med innføring av systemet, og at de dessverre ikke har hatt tid til å sperre disse rettighetene i ettertid. Dette innebærer at ansatte kan klare å godkjenne inngående fakturaer elektronisk i det nye systemet i strid med gjeldende fullmaktsreglement. Det viser seg også at de programmerte kontrollene som skal sikre at alle inngående fakturaer må godkjennes av minimum 2 personer ikke er effektive.

Spørsmål c)

Hvilken betydning får det forhold at du har avdekket denne svikten i de generelle IT-kontrollene for revisjonen av innkjøpsområdet i 2009?

OPPGAVE 4 (anslått tid: 1,5 timer)

Du er ansatt som revisormedarbeider i Trygg Revisjon AS (TRAS) og har fått ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av revisjonen av Gode Rutiner AS (GRAS). GRAS er en mellomstor grossist som forhandler utvalgte byggevarer. Kundene er dels store bygge- og jernvarekjeder og dels mindre, selvstendige butikker.

Du starter innledende risikovurderingshandlinger i 2009 med å kartlegge og vurdere rutiner og intern kontroll i GRAS knyttet til salgsområdet.

I bilagsarkivet hos GRAS arkiveres utgående faktura med tilhørende fraktdokumenter sammenheftet for hvert salg. Du har funnet interne kontrolltiltak i rutinen som du har vurdert rasjonelt å teste, og testene bekrefter at det er lav kontrollrisiko vedrørende fullstendighet og nøyaktighet av varesalget.

Spørsmål a)

- i) Hvilke regnskapspåstander vil du søke å få bekreftet når du planlegger revisjonen av salgsinntektene?
- ii) Hvilke interne kontrolltiltak kan du konkret forvente å finne i rutinen?
- iii) Hva er oppnådd ved test av kontroller?
- iv) Utform aktuelle substanskontroller og angi hvilke regnskapspåstander disse dekker.

Spørsmål b)

Dersom du *ikke* lykkes med å bekrefte fullstendigheten knyttet til salget ved test av kontroller og/eller substanskontroller, hva vil dette bety for revisjonsberetningen og rapporteringen for øvrig?

OPPGAVE 5 (anslått tid: 1,0 time)

Revisor Boris Treig var revisor for Oppstart AS (OAS) som startet opp sin virksomhet våren 2007. Juni 2008 hadde Boris etter å ha utført innledende revisjonshandlinger, - etter uttallige purringer-, ikke mottatt årsregnskapet for OAS for revisjon.

Spørsmål a)

Hva slags revisjonsberetning skal revisor utstede i slike tilfeller og når skal den dateres?

Etter nye purringer på regnskapet høsten 2008 tilskrev Boris OAS og Foretaksregisteret og meddelte at han trakk seg som revisor i selskapet. Tidlig på året 2009 dukker daglig leder og styrleder i OAS opp på Boris kontor og opplyser at selskapet står i ferd med å bli tvangsoppløst. De har med seg et noe mangelfullt årsoppgjør for 2007, men sier at det er helt i orden at Boris tar de nødvendige forbehold til dette i sin revisjonsberetning, slik at det nå kan sendes inn til regnskapsregisteret snarest. De opplyser også at de har avtalt med en annen revisor at vedkommende skal velges som revisor for regnskapsåret 2008.

Spørsmål b)

- i) Hvordan oppfatter du henvendelsen fra selskapet?
- ii) Drøft argumenter både for og mot å avgi en ny revisjonsberetning for 2007.
- iii) Hvordan bør Boris forholde seg til henvendelsen?